

[illegible]

14;1575;
1608;1614;1571;1614;1588;1618;1601;1614;1602;1618;1606;1614;1605;1616;1606;1618;1607;1614;1575;
1608;1614;1581;1614;1605;1614;1604;1614;1607;1614;1575;
1575;1604;1618;1573;1616;1606;1587;1614;1575;1606;1615;
1573;1616;1606;1617;1614;1607;1615;
1603;1614;1575;1606;1614;
1592;1614;1604;1615;1608;1605;1611;1575;
1580;1614;1607;1615;1608;1604;1611;1575; "Şüphesiz biz emaneti görevlilere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemedi, ondan çekildiler. Onu insan yükledi. Çekildi; o çekildi; ok zalimdir, çekildi; ok cahildir" (Ahzâc, 33/72) Ayette insanın "emanet", ibadetlerle mükellef olması anlamını taşır. İnsanın yaratılış gayesi de Allah'a ibadet etmektir [4]. İnsan "stendiği bu emanete riayet eder ve yaratılış gayesi olan kulluk görevini yerine getirirse "stendiği mertebesini korur, "stendiği sorumluluğun gereğini yerine getiremezse Allah katındaki itibarını düşürmüştür olur. Ayetin son cümlesi bu hususa işaret etmektedir. İnsanın yükümlü olduğu sorumlulukları yerine getirip getirmeme konusu iradesine bırakılmıştır. Çekildi; o, Yaratıcı tarafından imtihana tabi tutulmaktadır. 1608;1614;1607;1615;1608;1614; 1575;1604;1617;1614;1584;1616;1610; 1580;1614;1593;1614;1604;1614;1603;1615;1605;1618; 1582;1614;1604;1575;1614;1574;1616;1601;1614; 1575;1604;1571;1614;1585;1618;1590;1616; 1608;1614;1585;1614;1601;1614;1593;1614; 1576;1614;1593;1618;1590;1614;1603;1615;1605;1618; 1601;1614;1608;1618;1602;1614; 1576;1614;1593;1618;1590;1613; 1583;1614;1585;1614;1580;1614;1575;1578;1613; 1604;1617;1616;1610;1614;1576;1618;1604;1615;1608;1614;1603;1615;1605; 1601;1616;1610; 1605;1614;1575; 1570;1578;1614;1575;1603;1615;1605;1618; "O, sizi yeryüzünde halifeler (oraya hakim kişiler) yapan, size verdiği nimetler konusunda sizi sınamak için bazınızı bazınıza derece derece "stendiği kıldır. Şüphesiz Rabbin, cezası çekildi; abuk olandır" (Enâm, 6/165). İnsan hayatı ve "lüm; ile imtihan halindedir. [5] İlahî imtihana tabi olan insan, kendi iradesinin dışında bazı olaylarla da karşılaşabilir. Bunların hepsi, kaza ve kader kapsamındadır, yani hiçbirisi kendiliğinden oluşmamaktadır. KADER VE KAZA Sözlükte "lüm; miktar, bir şeyi belirli bir "lüm; ile yapmak ve belirlemek anlamlarına gelen kader dini bir kavram olarak; Allah'ın, ezelden ebede olacak şeylerin zamanını, yerini, "zelliklerini, niteliklerini ve nasıl olacaklarını ezeli ilmiyle "nceden bilip takdir etmesi demektir. Sözlükte hüküm, emir, işi bitirme ve yaratma gibi anlamlara gelen kazâ ise; Cenab-ı Hakk'ın ezelî ilmiyle takdir buyurduğu şeylerin sırası geldiğinde, onları, o takdire uygun bir biçimde meydana getirmesini irade edip yaratması demektir. Kaza ve kader, Allah'ın âlemde koyduğu plan ve programıdır. Kader konusu, İslâm dininde iman edilmesi farz olan esaslardan biridir. Farz oluşu kitap ve sünnet ile sabittir. Kaza ve kadere "mana Hadîs; resinin 22. "yet-i kerîmesi âçıldı; âçıldı; â işaret etmektedir. 1605;1575;

[illegible]

عَلَى اللّهِ
مِن شَيْءٍ
فَي الأَرْضِ
وَلاَ فِي
السَّمَاء “Rabbimiz!
Sen bizim içimizde gizlediğimizi ve açığa vurduğumuzu hep bilirsin. Ne yerde
ne de gökte hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz” (İbrâhîm 14/38).
فَإِنَّهُ
يَعْلَمُ
السِّرَّ
وَأَخْفَىوَ
73;ِن تَجْهَرْ
بِالْقَوْلِ
“Sözü açık söylesen de gizli söylesen de muhakkak O, gizliyi
de ondan daha gizli olanı da bilir” (Tâ-hâ 20/7).
أَوَلاَ
يَعْلَمُونَ
أَنَّ اللّهَ
يَعْلَمُ مَا
يُسِرُّونَ
وَمَا
يُعْلِنُونَ
“Bilmiyorlar mı ki Allah onların gizlediklerini ve açığa vurduklarını biliyor”
(Bakara 2/77). إِن
تُخْفُواْ
مَا فِي
صُدُورِكُمْ
أَوْ
تُبْدُوهُ
يَعْلَمْهُ
اللّهُ “... Biliniz ki Allah içinizden
geçeni bilir...” (Al-i İmrân 3/29). * Gaybı bilir.
الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ
وَمَا
تَسْقُطُ مِن
وَرَقَةٍالا
17;َ
يَعْلَمُهَا
وَلاَ
حَبَّةٍ فِي
وَعِندَهُ
مَفَاتِحُ
الْغَيْبِ
لاَ
يَعْلَمُهَا
إِلاَّ هُوَ
وَيَعْلَمُ

[illegible]

özümle;kte istek, arzu, emir ve gümle;c¸ gibi manalara gelen irade¸, bir şeyi yapma veya yapmama gümle;cümle;ne sahip olan hayat sahibinin bu iki şıktan birini kendi isteğiyle seçmesi, ya da dümle;şümle;necenin ortaya koyduğu bir gayeye doğru yömle;nemesi demektir. Bu tarif, Allah’¸ın ve kulun iradesini kapsamaktadır. Cenab-ı Hakk’¸ın iradesine “kümle;ll&iicirc; irade”¸, kulun iradesine ise “cümle;z’î irade”¸ denir. İnsanın iradesi, akıl, bilgi, inanç ve dümle;şümle;nce kabiliyetine gömle;re şekillenir. Allah’¸ın sümle;but&iicirc; sıfatlarından biri iradedir. Allah'ın iradesi; O'nun dilediğini, dilediği anda ve dilediği şekilde yapması demektir. *Allah dilediğini yaratır.

#1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1615;

#1610;#1614;#1582;#1618;#1604;#1615;#1602;#1615; #1605;#1614;#1575;

#1610;#1614;#1588;#1614;#1575;#1569; “Allah dilediğini yaratır” (Al-i İmran, 3/47). Peygamberimiz (a.s.), “Allah’¸ın dilediği olur, dilemediği olmaz”¸ buyurmuştur.[\[7\]](#)

#1608;#1614;#1605;#1614;#1575;

#1578;#1614;#1588;#1614;#1575;#1572;#1615;#1608;#1606;#1614;

#1573;#1616;#1604;#1617;#1614;#1575; #1571;#1614;#1606;

#1610;#1614;#1588;#1614;#1575;#1569;

#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615;

 “Sizler ancak Rabbinizin dilemesi (izin vermesi) sayesinde (bir şeyi) dileyebilirsiniz…” (İnsan,76/30).

Gerek insanların bir şeyi yapıp yapamamaları, gerekse kâinata olup bitecek her şey, Allah’¸ın izni ve iradesine bağlıdır. Kâinata bulunan veya yaratılacak olan her şey, Allah’¸ın izni, dilemesi, istemesi, takdiri ve yaratması ile olur. Allah, izin vermeden hiç;bir şey vülcut bulamaz (Nisâ., 4/64. EnfâI, 8/66). * Dilediğini yapar.

#1575;#1606; #1575;#1604;#1604;#1607; #1601;#1593;#1575;#1604;

#1604;#1605;#1575; #1610;#1585;#1610;#1583; "Şümle;phe&siz Allah dilediğini yapandır" (Hûd, 11/107). * Kullanına zulmetmek istemez. #1608; #1605;#1575;

#1575;#1604;#1604;#1607; #1610;#1585;#1610;#1583;

#1592;#1604;#1605;#1575; #1604;#1604;#1593;#1576;#1575;#1583; "Allah kullanına zulmetmek istemez" (Mümin, 40/31). * Dilediği gibi hümle;kmeder.

#1575;#1606; #1575;#1604;#1604;#1607; #1610;#1581;#1603;#1605;

#1605;#1575; #1610;#1585;#1610;#1583; "Şümle;phe&siz Allah dilediği hümle;kmül verir" (Mâide, 5/1). Allah'ın dilediği olur, dilemediği olmaz.

#1575;#1606;#1605;#1575; #1575;#1605;#1585;#1607; #1575;#1584;#1575;

#1575;#1585;#1575;#1583; #1588;#1610;#1574;#1575; #1575;#1606;

#1610;#1602;#1608;#1604; #1604;#1607; #1603;#1606;

#1601;#1610;#1603;#1608;#1606; "Allah, bir şeyin olmasını dilediği zaman ona ol der o da olur" (Yasin, 36/82). Kâinata olup biten her şeş Allah'ın izni ve iradesi ele olur. O, izin vermeden hiç;bir şey olmaz. Sömle;zgelimi O izin vermeden, bitkiler bitemez, ağaç;lar meyve veremez, kâinatın dümle;zeni devam edemez, kimse şefa&t edemez, kimse zafer kazanamaz, Peygamber mucize gömle;steremez, kimse kimseye zarar veremez, kimseye sihir-büyül etki edemez, kimse hidayete eremez, hatta kimse ömle;lemanız[\[8\]](#).

Dolayısıyla meydana gelen her şey, ancak Allah'ın izni ve iradesi ile olur. İnsanların mümle;'sin veya kâfir olması; her hangi birisinin malına, canına, evladına, madd&iicirc; veya manev&iicirc;, sömle;zlgeli veya fiili, hoşuna gidecek veya gitmeyecek, iyi ya da kömle;tül bir şeyin meydana gelmesi; acı bir olay, belâ, felâket ve mus&iicirc;betle karşılaşılması gibi gelişmelerin hepsi ancak Allah'ın izni ve iradesi ile meydana gelir.

#1575;#1604;#1575; #1576;#1575;#1584;#1606;

#1575;#1604;#1604;#1607; م#1575;#1575;#1589;#1575;#1576;

Çnk; Y;ce Allah, mutlak irade ve sonsuz kudret sahibidir. İnsan ise, Allah'ın denemek i;cedil;in ona verdiği c;z;icirc; bir iradeye, sınırlı bir g;cedil; ve h;rriyete sahiptir. Bu sınırlı g;c;, iradesi ve bilgisi ile onun, her şeyde dilediği gibi tasarruf etme hak ve yetkisi vermediği gibi, kendisi de bu işlere yetmez. Bu bakımdan insan, ancak Allah'ın ona verdiği bu sınırlı ve sorumlu imkanları, dilediği y;nde kullanabilir. Örnek olarak Allah'a iman edebileceği gibi, ink; da edebilir. İyi işler peşinde olabileceği gibi, k;t; işler de yapabilir. Y;ce Allah bu konuda ona mani olmaz, izin verir.

[illegible]

[illegible]

Barine tevekkül ederler” (Ankebût, 29/58-59). Buna göre, için kurallarına uyarak çalışma, sabır ve tevekkül birlikte olacaktır. Bunları yapmadan işleri Allah’a havale etmek doğru olmadığı gibi, Allah’ı unutmak ve O’ndan yardım istememek de doğru değildir. Çnkül Allah’ın izni ve yardımını olmadan başarılı olmak mümkün değildir. Bir çiftçi, toprağı sürecek, işleyecek, zamanında ve kurallarına uygun olarak tohumu ekecek, sulayacak, gübreleyecek, koruyacak ve harcadığı emeklerin zayi olmayacağına inanacak, sonra da bereketli bir ürün vermesini Allah’tan isteyecektir. İşte Allah’a tevekkül etmek budur. حَسْبهُُوَمَنيَتَوَكَّلْعَلَىاللَّهِفَهُوَقْدِمُونَتَلَِّهِإِنَّأَجَلَاللَّهِإِذَاجَاءلَايُؤَخَّرُلَوْكُنتُمْتَعْلَمُونَقْدِمُونَتَلَِّةٍأَجَلٌفَإِذَاجَاءأَجَلُهُمْلاَيَسْتَأْخِرِونَسَاعَةًوَلاَقْدِمُونَتَلَِّةٍأَجَلٌفَإِذَاجَاءأَجَلُهُمْلاَيَسْتَأْخِرِونَسَاعَةًوَلاَقْدِمُونَتَلَِّةٍأَجَلٌفَإِذَاجَاءأَجَلُهُمْلاَيَسْتَأْخِرِونَسَاعَةًوَلاَقْدِمُونَتَلَِّةٍأَجَلٌفَإِذَاجَاءأَجَلُهُمْلاَيَسْتَأْخِرِونَسَاعَةًوَلاَقْدِمُونَتَلَِّةٍأَجَلٌفَإِذَاجَاءأَجَلُهُمْلاَيَسْتَ

[illegible]

[illegible]

davranışlar sapma olarak ifade edilmektedir. Kur'an'da saptırma işini, kişinin kendi kendisini saptırması [16] ve Allah'ın kullarını saptırması olmak üzere iki şekilde vasıflandırılmıştır. (1608; 1605; 1575; 1610; 1590; 1604; 1576; 1607; 1575; 1604; 1575; 1575; 1604; 1601; 1575; 1587; 1602; 1610; 1606; "…(Verdiği misallerle) Allah ancak fasıkları saptırır…") (Bakara, 2/26); 1601; 1605; 1606; 1610; 1585; 1583; 1575; 1604; 1604; 1607; 1575; 1606; 1610; 1607; 1583; 1610; 1607; 1610; 1588; 1585; 1581; 1589; 1583; 1585; 1607; 1604; 1604; 1575; 1587; 1604; 1575; 1605; 1608; 1605; 1606; 1575; 1606; 1610; 1590; 1604; 1607; 1610; 1580; 1593; 1604; 1589; 1583; 1585; 1607; 1590; 1610; 1602; 1575; 1581; 1585; 1580; 1575; 1603; 1575; 1606; 1605; 1575; 1610; 1589; 1593; 1583; 1601; 1610; 1575; 1604; 1587; 1605; 1575; 1569; "Allah kimi hidayetle erdirmek isterse onun gölgesinde; İslam'a ağıl ve her kimi de saptırmayı dilerse onun da gölgesinde; ve her şeyi bilir. Hidayet ve dalayetle; her biri kulların sevgisiyle takdir edilip kazanılmış, ilahî; kazay ve kaderle de yaratılmıştır. SONU; Kader; içinde yaşadığımız bu alem henüz yokken, zaman ve mekandan münezze olan Yüce Allah'ın, ezelden ebede yaratmasını irade buyurduğu her şeyi yoktan var etmesi, dâimî zene koyması, bu dâimî zeni koruması; yaratılan her şeyin zamanını, yerini ve ölçülerini belirlemesi, bilgilendirme, tertip ve takdir etmesi anlamında ilahî; bir kanundur. O'nun ilmi, her şeyi kuşatır. Zamanı, mekânı ve her şeyi, hem de istediği anda yaratma gücü; ne sahiptir. Kudretine engel hiçbir şey yoktur. Kader, bilemediğimiz ve sayamadığımız her şeyi içinde alan sırlarla dolu ilahî; tecellilerin bir unvanıdır. Allah'a ait olan bu sırlarla dolu tecellileri, zaman ve mekânla sınırlı bilgi ve akıllarımızla anlayıp kavramamız, bilmez; elbette mümkün değildir. Biz, her şeyimizle "kader"in içindeyiz. Bütün alemleri kuşatan, gökleri; mekânları; ve denizleri, hatta kendi vücudumuzda işleyen ve kader'in sırrını, Allah'a havale etmek gerekir. Biz, Kader'in Allah'a ait bir sır olan tarafıyla değil, sadece kendi fiillerimizle ilgili olanına bakmalı ve onların hayır veya şer mi olduğunu anlamaya çalışmalıyız. Hayatı ve ölçüler; yaratan, bilmediklerimiz bilen, bilmediklerimizi öğrenen, bütün sesleri ve duaları işitip kabul eden O'dur. O'nun kudretine hiçbir şey ağır gelmez. O, yapamadıklarımızı yapar. Her canlıya en elverişli organları ve rızkı verir. Canlıların varlıklarını sürdürmeleri için gereken ihtiyaçlarını dâimî zennli bir bilimde karşılayan; bu dâimî nyayı "kıyamet" denilen bir ölçüyle sona erdirecek olan, insanları hesap içinde; mahşerde toplayacak olacak olan, sonra onları iman veya inkar durumlarına göre cennet veya cehennemeye koyacak olan O'dur.

[1] Bu bölüm Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Mehmet Zeki KARAKAYA tarafından hazırlanmıştır. [2] Bakara, 2/30. [3] bk. Nahl, 16/10-14. [4] Zâriyat, 51/56. [5] Mülk, 67/2. [6] Müslim, &lcirc;mân, 1. 5. I, 37, 40. bk. Buhârî, &lcirc;man, 37. I, 8. Tirmizî, &lcirc;mân, 4. Ebû Dâvud, Sünnet, 16. Nesâicirc;, Mevâkît, 6, İbn Mâce, Mukaddime, 9. [7] Ebû

Dâvîd, Edeb, 110.V, 316. [8] A'râf, 7/58, İbrâhim, 14/25, Hac, 22/65, Bakara, 2/255, Bakara, 2/249-250, Râd, 13/38, Mâcîde, 58/10, Bakara, 2/102, Yûnus, 10/100, & A'li İmrân, 3/145 [9] Fussilet 41/9-12, Mâ'zzemmil 73/21, Yûnus 10/5. [10] Mâ'sûmin 23/18, Hicr 15/21. [11] Tevbe, 9/129. Hâd, 11/56. [12] Enfâl, 8/2-3. [13] Nisâ, 4/136. [14] Nisâ, 4/116. [15] Lokman, 31/11. [16] Bakara, 2/108.

[islam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)